

Korrektül egymásról és a kormány földügyi törvénycsomagjáról

Viszontválasz Tanka Endre, egy hajdani MSZMP-s párttag hisztilű, alaptalan vádaskodásaira

A *Hitel* a magyar sajtótermékek sokaságában szellemisége, színvonala, tartalmi sokrétősége, a közügyek iránti elkötelezettsége révén üde színfoltnak számít. Tapasztalataim szerint nemcsak a jobboldali beállítottságú olvasók veszik szívesen kezükbe a folyóiratot, hanem politikai hovatartozástó függetlenül az intellektuális egyének jelentős része is. Ezért is esik nehezemre nem minden tekintetben közügyeknek számító dolgokról írni. Tanka Endrének (az egyszerűség kedvéért a továbbiakban T. E.) e folyóirat 2013. februári, valamint a júliusi számában megjelent írásai mellett azonban nem lehet szó nélkül elmenni. Az ő első írására a *Hitel* júniusi számában adott válaszomra T. E. a folyóiratokra jellemző gyorsasággal már a következő, júliusi számban reagált/reagálhatott. Bízva abban, hogy a Tisztelt Szerkesztőség a korrektség elvén alapulóan helyt ad elsősorban a legutóbbi írásával kapcsolatos észrevételeimnek, a későbbiekben már nem kívánok T. E.-vel, illetve az ő szakmainak álcázott, inkább politikai prekonceptió jegyében született, személyeskedő megnyilvánulásaival foglalkozni. Én ugyanis azon nem kis számú agrárpolitikával, agrárgazdasággal, agrárjoggal foglalkozó szakemberekhez tartozom, akiket pártpolitikai hovatartozástó függetlenül nem érdekelnek T. E. doktriner írásai. Ugyanakkor érthető, hogy a kormányzat nem mehet el minden esetben szó nélkül azok mellet a publikációk mellett, amelyek esetenként célzatosan rosszindulaton alapulnak, és ilyen formában támadják a jelenlegi agrárpolitikát és a vele kapcsolatos jogszabályokat. Egy tekintetben egyet kell értenem T. E.-vel, hogy a korábbi és a jelen írásaim felkérésre, de nem megrendelésre készültek. A felkérés agrár-közgazdasági, szakmai válaszra szóltak, így az általam leírtak az én véleményemen alapulnak, de egyben a Vidékfejlesztési Minisztérium szakmai és politikai álláspontját is tükrözik. Más oldalról közelítve a dolgokat, én a mindenkori feletteseim iránti, a moralitáson, korrektségen és szakmaiságon alapuló lojalitást soha sem tévesztettem össze a szervilizmussal.

Dr. habil. ALVINCZ JÓZSEF, a közgazdaságtudomány kandidátusa, c. egyetemi tanár, a Vidékfejlesztési Minisztérium politikai főtanácsadója.

Meg szeretném jegyezni, hogy – tiszteletben tartva a folyóirat-szerkesztési, az egyes írások megjelentetésére vonatkozó, általam nem ismert szempontjait – nem tartom szerencsésnek, hogy súlyos szakmai tévedéseket tartalmazó és egyben otromba stílusú, „publikációk” bekerülhetnek a *Hitel*be, mint amilyen T. E.-nek előbbieik tekintetében a 2013. januári, valamint az utóbbi vonatkozásában a júliusi lapszámban szereplő írásai. A *Hitel* széles körben elismert, de nem egy tudományos – és főleg nem agrárökonómiával, agrárjoggal foglalkozó – folyóirat. Mindebből következik a szakmai alapon vett lektorálás hiánya. Így érthető, ha valaki a tudományos és egyéb címeit feltüntetve beküld egy írást a szerkesztőségbe, akkor azzal zöld utat kap. Ugyanakkor nem szerencsés, és a kiadvány presztízsét szükségszerűen rombolják az ilyen publikációk.

T. E. cikke, annak stílusa bolsevista jegyekben fogant. Ezzel kapcsolatosan az ismert mondást említhetjük meg: a stílus maga az ember. T. E., a több évtizedes MSZMP-tagsága alatt alaposan elsajátította a tények semmibe vételén alapuló publikálás módszerét. Szomorú, hogy a *Hitel* ilyen szakmainak álcázott személyeskedő dühöngésnek helyet adott.

Miért kell ezt mondanom? T. E. által elsősorban e folyóirat júliusi számában írottak nem minden tekintetben számítanak közügynek. Sőt, a személyemmel kapcsolatos dolgok, még ha azok igazak volnának is, kimondottan nem releváns részei az alaptémának (mármint a „Földügyi törvénycsomag”-nak). Azok nem minősíthetők másként, mint rosszindulatú, minden alapot nélkülöző vagdalkozásnak. Én a júniusi válaszcikkemben tételesen, egzakt és mindenki számára ellenőrizhető módon cáfoltam T. E.-nek a *Hitel* februári számában közzétett, többségében súlyos szakmai – agrárpolitikai és agrárgazdasági – tévedéseket és pontatlanságokat tartalmazó, összességében szakmaiatlannak minősülő állításait. Hangsúlyozni szeretném, nem a szubjektivitás kategóriájába tartozó véleményével vitáztam, hanem a valós helyzetet nem tükröző állításainak a valótlanságát bizonyítottam. Írásomat olvasva, az Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI) korábbi főigazgatója, dr. Udovecz Gábor, az MTA doktora, neves agrárközgazdász – aki mellesleg T. E. főnöke is volt – azt mondta nekem, hogy 10:0 a javamra. Úgy vélem, T. E. sarokba szorítottsága tudatában, helyzetének ellensúlyozása céljából kezdett bele a vagdalkozásokba, amelynek stílusa általam jól ismert bolsevista múltjából is következik. Ezért a későbbiek során szakmai tételeire részleteibe menően már nem kívánok visszatérni. Korábbi válaszómban minden tekintetben az objektivitásra törekedtem. Szubjektívnek talán csak az a megjegyzésem tekinthető, amely szerint ő a mostani helyzetéből – pontosabban helyzeten kívüliségéből – eredően egy sértődött ember. E véleményemről a róla később írottak alapján alkothat majd véleményt a Tisztelt Olvasó.

Válaszómban a T. E. által rólam írottakra nem kívánok különösebb hangsúlyt helyezni. Sértő és egyben valótlan megjegyzéseit „életrajzom” kiegészítésével, valamint az ő szakmai-politikai múltjának a bemutatásával – a kettő egybevetésének a felkínálásával – kívánom a Tisztelt Olvasó számára értékelhetővé tenni.

Mielőtt főként ez utóbbira, T. E. pályájának kellemesnek semmi esetre sem nevezhető ismertetésére rátérnék, vegyünk egy mély levegőt. Az ilyen vagy az ehhez hasonló jellegű munkák az embernek sem a tudományos presztízsét nem növelik, sem publicisztikai élményt nem nyújtanak. Némi pozitívuma mégis volt a T. E.-vel való kényszerű csatározásomnak. A *Hitel* 2013. júniusi száma a Weöres Sándor-centenárium jegyében készült. Találók a lapszám főcíme is: Aki kergetőzött a szavakkal. Megtisztelőnek tartom, hogy előző írásom ebben a lappéldányban jelenhetett meg. Eszembe jutnak hajdani irodalmi élményeim, a nagy költő *Psyché* című verses regénye és annak Bódi Gábor kiváló rendezésű film változata, kiemelten a film főszereplő nője, Patricia Adriani, a mediterrán, latin/olasz női szépségideál egyik akkori megtestesítőjének a képe. És Weöres Sándor korához mérten is idősnek tűnő, kissé recsegő hangon adott hajdani válasza a televízióban, amikor megkérdezték tőle, kiket tart a legnagyobb magyar költőknek. Ő, mindenki meglepetésére, a várt nevek felsorolása mellett azt mondta, „...és Ungvárnémeti Tóth László”. Nos, ennyit a T. E.-vel áttételesen kapcsolatba hozható dolgok pozitív hozadékáról. A magyar nyelv virtuóza által keltett hajdani esztétikai élmény gondolati síkon történő felelevenítése kissé ellensúlyozza a jelen feladat fárasztó és undort keltő voltát. Mert most nem egy Ungvárnémeti Tóth László lelki alkatát magán viselő poétikus humanista személyről (akit egyébként a filmben Cserhalmi György alakított igen kiválóan), hanem egy bolsevista habitusú, hajdani MSZMP-s párttagról kell szólnom. A költő szavakkal való játékos kergetőzése helyett T. E. fondorlatos taktikájából eredően, az ő tettenérését követően mindig másról szóló állításainak a szükségszerű cáfolata jelentheti a kergetőzést.¹ Kényszerűen térjünk tehát vissza a jelen írás indítékai-

1 Az elmondottakat jól bizonyítja T. E.-nek a *Magyar Nemzet*ben a földügyi szabályozással kapcsolatos megnyilvánulásai. „Gondolatok az új földforgalmi törvényről” címmel jelentetett meg írást 2012. október 29-én. Ő tehát már akkor beszélt földforgalmi törvényről, amikor az még el sem készült. (Csak emlékeztetőül: A mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló jogszabályt a Magyar Országgyűlés 2013. június 21-én fogadta el.) Az általa „megismert” törvénykonceptió egyik változatáról ő már úgy nyilatkozott, mintha az lett volna a későbbi törvény. A törvénytervezetben feltüntetett vállalkozási formákhoz – úgy, mint östermelő, egyéni vállalkozó, családi gazdaság, társas gazdaság – rendelt birtokmaximumokat helytelenül értelmezte. Ugyancsak nem állta meg a helyét az egyéni, illetve a társas gazdaságok közötti foglalkoztatási arányszám sem. Amikor én a Vidékfejlesztési Minisztérium megbízásából „Világos és méltányos birtokpolitikai célok” címmel a *Magyar Nemzet* 2012. november 12-ei számában reagáltam, bebizonyítva T. E. említett írásában levő súlyos szakmai tévedéseket, akkor ő egy hétre rá, mintegy viszontválaszként, reagált a lap publicisztikai rovatában „A törvénytervezet jogalapjának fogyatékosai” címmel. Írásának tartalmi elemeivel most nem kívánok foglalkozni. (Még akkor sem, ha állításai nem is voltak helytállóak.) Azt viszont hangsúlyozni szeretném, hogy ő ebben a cikkében egészen másról szolt, mint ami az előző írásával kapcsolatosan részemről a kifogás tárgyát képezte. Az elmondottak alapján úgy gondolom, nem kell külön bizonyítgatnom, milyen etikátlan vitapartner T. E. Talán az ő mentéséül szolgálhat, hogy fiatal korától kezdődően egy bolsevista típusú pártban szocializálódott (Kádár utódszervezetét, az MSZMP-t) is – sosem volt idegen magatartásforma a tisztességtelenségen alapuló, sőt az egyben lételeme volt, illetve most is az.

hoz, először a T. E. által rólam írottakhoz, pontosabban egészítsük ki azokkal a rám vonatkozó dolgokkal, amelyekről ő ismeretek hiányában nem tesz említést, vagy pedig a tudatos dezinformáció érdekében állítja azok ellenkezőjét.

Részleges önéletrajzom kiegészítése

Elsősorban azokról a velem kapcsolatos dolgokról szeretnék szólni, amelyek önmagukban cáfolják T. E. rám vonatkoztatott, minden alapot nélkülöző otromba, dehonesztáló jelzőit, a „megélhetési”-t. Kezdeném azzal, hogy a Szentendrei Ferences Gimnáziumban érettségiztem 1970-ben. Ezt azért tartom szükségesnek megemlíteni, mert ez a körülmény akkor eleve befolyásolta, illetve eldöntötte az ember pályaválasztásának a lehetőségeit. Az idősebbek közül nyilván sokan tudják, hogy azok, akik a kommunizmus ideje alatt az állam által engedélyezett 8 katolikus gimnázium valamelyikében érettségiztek, azok továbbtanulási lehetőségei mindenhol korlátozottak voltak, sőt egyes pályák – így például a jogi, a bölcsész, a tanári stb. – már szóba sem jöhettek.² Túlzás nélkül leszögezhetjük: ez a körülmény a legtöbb hajdani egyházi iskolás diák szakmai karrierjét, egzisztenciájának alakulását még a „rendszer váltás”-on is átnyúlóan mind a mai napig negatív irányba eldöntötte. Úgy gondolom, ez a helyzet már fiatal koromban is kizárta a megélhetési jelzőnek való megfelelésemet, annak a rám való aggatásának a hitelességét.

Fontos dolognak és egyben szükségesnek tartom megemlíteni, hogy T. E.-től eltérően a hajdani állampártnak, de még az ifjúsági szervezetei semelyikének sem voltam a tagja, és ugyanez érvényes a nővéremre, valamint értelemszerűen a párttagságot illetően néhai szüleimre is. Sajnos ilyeneket nagyon kevés személy mondhat el magáról, illetve a családjáról, beleértve T. E.-t is, aki eddigi életének a nagy részét az állampárt inkubátora alatt töltötte.

Szakmai munkásságomról röviden: 8 év vállalati gyakorlatot követően – amelyen túl, azt megszakítva, még 24 hónapos sorkatonai szolgálatot is töltöttem Marcaliban, ahova nagyjából a rendszer szempontjából valamilyen priusszal rendelkező személyeket vittek (az én esetemben az egyházi gimnázium mellett a sorozáson viselt nyaklánc keresztrel volt, amelyet a sorozóbizottság elnöke szóvá is tett) – tudományos kutatóként, illetve egyetemi oktatóként tevékenykedtem 27 éven keresztül. Politikai nézeteim miatt kellett eljőnnöm a mezőgazdaságból, mivel tsz-munkahelyemen helyi kommunisták feljelentettek a megyei pártbizottságnál és a munkásórságnál.

2 A kommunista rendszer sátáni terve az volt, hogy látszólag biztosítja a vallásszabadságot, és ennek egyik jelül – igen csak korlátozott számban – engedélyezte a 8 katolikus gimnázium működését. Ugyanakkor a továbbtanulási lehetőségek erős korlátozásával, illetve annak kizárásával olyan helyzetet kívánt teremteni, hogy e miatt lehetőleg minél kevesebben menjenek katolikus gimnáziumba, és ez által ezek az intézmények lehetetlenüljenek el. A kommunisták tehát alantas módon, boksnyelven szólva, velük kívánták bedobni a törölközőt. Ördögi tervük szerencsére nem járt sikerrel, mert e téren csak részsikereket tudtak elérni.

A mostani kormányciklus elején – a 2010 őszén – jöttem a Vidékfejlesztési Minisztériumba dolgozni. E mellett jelenleg is folytatok egyetemi oktatói tevékenységet. Publikációim, amelyek közül a lektorált (könyvnek minősülő) tanulmányok száma 24 – amelyek közül 5-nek a kizárólagos, 19-nek pedig a társszerzője vagyok, az általam szerkesztett tanulmányok száma 9 – meghaladja a 160-at. A rám való, eddig összegyűjtött független hivatkozások száma 118.³

A Professzorok Batthyány Köre által 2005-ben megjelentetett Szent István Terv 42 fős szerzőgárdájának egyike vagyok.⁴

Alapító tagja voltam a Kereszténydemokrata Néppártnak (1989), a FIDESZ Polgári Szövetségnek – illetve jogelődjének – 1997 óta vagyok a tagja. A párt szakmai és politikai munkáját – ezen belül is a Mezőgazdasági Kabinetét – 1994 óta segítem. Az első Orbán kormány idején tagja voltam a miniszterelnök úr által létrehozott és általa személyesen vezetett ún. „Földbizottságnak”. E mellett tanácsadója voltam dr. Vonza András Földművelésügyi és Vidékfejlesztési miniszternek is.

T. E. – bár ha úgy lett volna, ahogyan azt ő írja, akkor sem volna hozzá semmi köze – a FIDESZ-ből való állítólagos kizárásomról ír. Nos ennek a légből kapott állításnak az égadta világon semmilyen valóságalapja sincs. Sőt, önhittség nélkül állíthatom, a párt, amely megbecsülésével övez engem, mindenkor kiállt mellettem, én pedig mellette.

Politikai, illetve szakmapolitikai nézeteimet minden körülmények között meg mertem vallani. Az elmondottakat mások mellett alátámasztják közírói tevékenységem során született publikációim is. Előbbivel kapcsolatosan elég, ha csak Schmidt Pál volt köztársasági elnök plágiumügyével foglalkozó íráso-

3 Elmondottakat azért tartottam szükségesnek megemlíteni, mert T. E. a *Hitel* júliusi számában a szememre veti, hogy milyen kandidátus az, akinek egyetlen egy könyve sem jelent meg. Arról, hogy ő milyen formában lett kandidátus, arról majd a későbbiek során teszek említést. Másrészt a kandidátusi tudományos fokozat elnyerésének nem volt követelmény könyv megjelentetése.

Nem releváns része a témának a hazai szakkönyvek megjelentetésével összefüggő kérdéseknek a tárgyalása. Ha viszont T. E. a témához oda nem illően velem kapcsolatosan már szóba hozta azt, akkor – nem utolsósorban az általa írt könyvek miatt – célszerű néhány szót erről is szólni. Ma egy szakkönyv megjelentetésének elsősorban nem komolyabb tudományos teljesítményre van szükség, hanem sokkal inkább pénzre. A kiadók ugyanis gyakorlatilag minden művet megjelentetnek, ha az által már előre – tehát a könyvek későbbi eladásától vagy el nem adásától függetlenül – kalkulálható módon hasznuk fog származni. Tudományos opponenst pedig (főleg némi ellenszolgáltatás fejében) igen könnyen lehet találni. T. E. egyik könyvének „szakmai bírálója” a későbbiekben említésre kerülő Nagy Bálint, aki nemhogy nem agrárjogász, de még agrárközgazdász sem. Az elmondottak egyben rávilágítanak a hazai tudományos élet több sebből is vérző, igen sok esetben intézményesülten jelentkező etikátlan voltára.

4 Szerkesztők: Pálinkás József, Lovas Rezső és Náray-Szabó Gábor akadémikusok. A nevezett tudományos egyesület 2003. május hóban Hódmezővásárhelyen a Szent István Terv készítése kapcsán megtartott kihelyezett ülésén én tartottam a vitaindító előadást *Agrárkérdések, alapkérdések, a termőföld* címmel.

mat említem meg,⁵ a szakmámmal összefüggő dolgok kapcsán pedig a balliberális kormányok alatt megjelentetett, elsősorban a családi gazdaságok melletti kiállásomat tanúsító publikációimat szeretném megemlíteni.⁶ Tudományos előmeneteletem kockára téve írtam a génmanipuláció, illetve annak gyakorlati alkalmazását szorgalmazó prominens személyei ellenében.⁷

Miután személyes értékelést és megszólítást kaptam e folyóirat hasábjain, engedjék meg nekem is a személyes értékelés.

Prof. dr. Tanka Endre, az MTA doktora szakmai-politikai életútjának fontosabb állomásai

T. E. fiatal jogászként került az Igazságügyi Minisztériumba (IM), majd lett dr. Szénási Géának, Kádár leghírhedtebb legfőbb ügyészének a személyi titkára. (Úgy gondolom, nem kell külön magyaráznom, akkortájt ki tölthetett be ilyen posztot a legfőbb ügyész mellett, amikor annak környezetében még a takarító-nő személye is politikai kérdésnek számított.) Az IM-ben pártfunkciókat is betöltött. Jogi pályája során hosszú éveken át ügyészként tevékenykedett. Pályájának későbbi állomása a Szövetkezeti Kutató Intézet volt, ahol mint tudományos kutató tevékenykedett.

T. E. az 1980-as évek közepén érkezett előbb említett munkahelyéről igen magas szintű pártajánlással az AKI-ba. Ezt a körülményt az intézet főigazgató helyettese, neves agrárközgazdász, aki a Horn-kormány ideje alatt az MSZP-nek volt a szakértője, a rendszerváltást követően többször is, revolverezés gyanánt, megpróbálta felhasználni az intézet jobboldali beállítottságú kutatóival – és azok közül is elsősorban velem – szembeni érvrendszerében. T. E. az MSZMP 1989 őszén történt összezuhanásáig annak a tagja volt.

T. E. magas tudományos fokozatát a Horn-kormány ideje alatt benyújtott, a magyar földjog történeti fejlődésének elemzése tárgyú értekezését követően, az MTA Doktori Tanácsa többedszeri megismételt szavazása alapján nyerte el. Meg kívánom jegyezni, hogy ezt megelőző kandidátusi fokozatát aspirantúra keretében nyerte el. Ami annyit is jelentett, hogy gyakorlatilag minden komolyabb tudományos előélet nélkül válhatott tudományosan minősített személlyé.⁸

5 Egy plágiumügy margójára. *Magyar Hírlap*, 2012. március 30. Publicisztika rovat. Írásomat az m1 Ma reggelben szemlézték.

6 A rendszerváltás és a családi gazdaságok. *Magyar Nemzet*, 1997. november 29. Publicisztika rovat.

7 GMO – akadémiai lobb. *Magyar Hírlap*, 2011. szeptember 3. Publicisztikai rovat. Ezt az írást is szemlézték a m1 Ma reggelben.

8 A rendszerváltást követően a tudományos minősítésből – mármint annak a megszerezhetősége tekintetében – fokozatosan kivezetett kandidátusi fokozattal szemben az volt a legfőbb ellenérv, hogy az a szovjet tudományos minősítés része. Más megközelítésben, a hajdani magyar tudományos minősítést a nyugat-európai-, illetve az USA minősítési rendszerével kívánták kompatibilissé tenni. Ezért felszámolták az addig sem automatikusan szerezhető

Tekintettel arra, hogy az akadémiai doktori disszertációját a balliberális Horn-kormány alatt nyújtotta be, ezért tudományos vizsgálódását a Kiegyezés időpontjával zárta le. Mindezekből eredően disszertációja tulajdonképpen egy agrárjogtörténeti torzóvá vált. Ez volt elsősorban az oka annak, hogy bár az értekezésének a bíráló bizottságában olyan baloldali, illetve balliberális tudományos személyiségek foglaltak helyet, mint Domély Györgyné, Süveges Márta, Halmai Péter, az MTA Doktori Tanács csak kierőltetett módon ítélte meg a számára az említett címet.

T. E. a rendszerváltást követően, de főképpen az után, hogy 2002 végén az AKI-ból nyugdíjba vonult, és lett a Károli Gáspár Református Egyetem Civilisztikai Tanszékének a főállású professzora, nagyszámú és döntő mértékben földjogi kérdésekkel foglalkozó publikációiban vált ismertté, de csak egy bizonyos igen szűk, „jobboldali” kör számára szakmailag elfogadottá. Bár óriási a nézetkülönbség idehaza a kisszámú, valódi tudományos presztízzsel is bíró jobboldali, valamint a döntő többséget kitevő baloldali-liberális agrárközgazdászok és agrárjogászok között, T. E. személyének a megítélését illetően a két tábor tekintetében alapvetően nézetazonosság tapasztalható. Ugyanis egyik fél sem tekinti őt szakmailag fajsúlyos személynek. Tanka Endre az elmúlt évek során szinte valamennyi rendszerváltást követő jobboldali párt háza táján – így a MIÉP-nél és a Jobbiknál is – szakértőként feltűnt.

T. E. prof. dr. Ángyán Józseffel és dr. Nagy Bálinttal (ő a rendszerváltás előtt a VM elődszervezetének, a MÉM Növényvédelmi Főosztályának volt a főosztályvezetője) néhai prof. dr. Veress Lászlónak, a Debreceni Agrártudományi Egyetem juhtenyésztéssel foglalkozó professzorának – aki korábban Kaposváron párttitkár is volt – a révén befurakodtak a Professzorok Batthyány Körébe (P. B. K.), mint tagok, illetve mint tanácsadók. Ezen kívül T. E. még a Százak Tanácsának is a tagja lett.⁹ Az agrárpolitikával kapcsolatosan a mostani kormányt oly gyakran a kellő szakmaiság hiányát tükröző megnyilvánulásai alapján nyugodtan ne-

egyetemi doktori (dr. univ.) – az ún. kisdoktori – címet és az MTA által adományozott kandidátusi fokozatot, és a kettőt „egyesítve” létrehozták az egyetemek hatókörébe utalt PhD fokozatot. Mindezek ellenére a magyar tudományos minősítésnek, illetve az annak következményét képező tudományos fokozatoknak továbbra is megmaradt az öszvér jellege. Tőlünk nyugatabbra – beleértve az Atlanti óceán túloldalát is – ugyanis nem létezik az idehaza agyonfavorizált MTA doktora fokozat, amelyet megegyezően a kandidátusi fokozattal szintén a szovjet tudományos minősítési rendszerből vettünk át. (Az elmondottak is jó példái a rendszerváltás utáni időszakot illetően a társadalmi-gazdasági élet számos területén fellelhető felemás megoldásainak.) Másrészt azt is meg kell jegyezni, hogy a hajdanában nem aspirantúra formájában megszerzett kandidátusi fokozat a tudományos teljesítményt illetően az esetek túlnyomó többségében messze meghaladta a jelenlegi PhD fokozatét. (Aspirantúra formájában a hajdani tudományos minősítetteknek hozzávetőlegesen nem több mint a 10%-a jutott a kandidátusi fokozathoz.)

⁹ Veress László debreceni illetékességű professzorként férközött Pálinkás Józsefnek, az MTA jelenlegi elnökének a PBK akkori, ugyancsak Debrecenben tevékenykedő elnökének a bizalmába – aki az említettek politikai múltját és szakmai tevékenységüket nem ismerte –, és így alakulhatott ki az említett személyeknek „szakmai” hegemóniája.

vezhető szakmai-politikai két gittegyletben ma ők számítanak a meghatározó agrárpolitikusoknak úgy, hogy közöttük egyetlen agrárközgazdász, illetve ilyen tudományos múlttal rendelkező személy sincsen. Talán nem kell külön hangsúlyoznom, hogy T. E. -nek és társainak az említett jobboldali elkötelezettségű egyesületekben/csoportokban elfoglalt helye, nem utolsósorban az ő politikai-szakmai múltjuk következtében, egyben – lehangoló módon – minősíti is azokat.

T. E. munkásságáról mindennemű negatív elfogultság nélkül megállapíthatjuk, hogy az gyakorlatilag teljes mértékben híján van a realitásoknak és a valóság ismeretének. (Meg vagyok győződve róla, hogy ő az utóbbi 20-30 évben személyesen egyetlen mezőgazdasági vállalatnál, családi gazdaságnál sem járt.) Nyugodtan lehet őt „aszfalt agrárjogásznak” nevezni.) Szakmailag elismert agrárjogász barátaimmal és még sokan másokkal róla az a véleményem, hogy T. E. gyakorlati hasznosságú bíró munka elvégzésére tulajdonképpen alkalmatlan. Ő az agrárjogászok között mint agrárközgazdász, utóbbiak szakmai társaságában pedig agrárjogászként igyekszik eladni magát. Figyelmen kívül hagyva T. E.-nek az ismertetett, nem akármilyen politikai múltját – amitől én, és sok valódi jobboldali beállítottságú személy soha nem tudunk elvonatkoztatni –, ezért sem lett volna szerencsés, ha prof. dr. Ángyán József szándékai szerint a Vidékfejlesztési Minisztériumba tudta volna őt politikai főtanácsadónak hozni.

T. E.-nek a politikai főtanácsadói posztra felkérésének az elmaradása el nem múló sebeket okozott. Ez is oka a jelenlegi kormány agrár/föld politikáját bíráló, mindennemű megalapozottságot nélkülöző, szakmaiatlanságot tükröző, de annak álcázott megnyilvánulásainak, amely mögött alapvetően az ő sértődöttsége húzódik meg.

Ezt támasztja többek között alá, hogy prof. dr. Ángyán Józsefnek, a VM akkori parlamenti államtitkárának 2010 nyarán a vele kapcsolatos elképzeléseit alapul véve hangoztatta, hogy neki a minisztériumban földügyi kérdésekben meghatározó szerepe lesz. Mindannyiunk szerencséjére ez nem így lett!

T. E.-nek a rá általánosságban is jellemző gátlástalanságát, etikátlan magatartását jól jelzi, hogy az AKI-ban hajdanában által készített két tanulmányának a vitája során is az érintettek nagymérvű plagizációval vádolták meg őt.

Úgy gondolom, a T. E. életútját olvasóban talán még a kérdés sem merül fel senkiben, miért volt ez a nagy pálfordulás nála a „rendszerváltást” követően. Nyilvánvalóan azért, mert az ő mindig megélhetési szempontok motiválták. És ez vele kapcsolatosan most sincsen másként.

T. E. a 2013. januári *Hitel*-ben megjelent írását ezzel a mondattal zárja: „Isten óvja Magyarországot.” Nos azon túl, hogy egy ilyen horderejű (jellegű) téma kapcsán nem illik egy ilyen fennkölt, szakrális tartalommal bíró mondatot leírni, ez a záró akkord meglehetősen bizarr is. Ez a mondat egy olyan ember képmutató magatartásáról tanúskodik, aki évtizedeken keresztül egy ateista pártnak volt a tagja.

Agrárpolitika, agrárgazdaságtan, agrárjog

Az agrárgazdaság a termelés biológiai, műszaki-technológiai alapjain, valamint azok gazdasági racionalitásán és nem utolsósorban azokhoz kötötten a politika értékválasztásán nyugszik, amelyeket az agrárjog foglal szabályozási keretbe. Más megközelítésben az agrárgazdaságot két metszetre – természeti-technikaira, illetve társadalmi-gazdaságira – bontható rendszerként értelmezhetjük. Az agrárgazdaság jogi és közgazdasági szabályozása szempontjából előbbiek messzemenőig történő figyelembevétele mellett utóbbiaknak van meghatározó jelentőségük.

A jog szerepe – bár az kétségtelenül önálló funkcióval is bír – alapvetően az említett összefüggésrendszerben az agrárgazdaság társadalmi-gazdasági viszonyainak jogszabályi keretek közötti meghatározása, amely természetesen annak a politika/kormányzat által kívánatosnak tartott irányba történő alakítását is kell hogy jelentse.

A leírtakat elsősorban a magyar mezőgazdaság sajátosságaiból adódó szabályozási körülményekre való hangsúlyosabb figyelemfelhívás szempontjából tartom szükségesnek hangsúlyozni. Ebből a szempontból kiindulva a „Földügyi törvénycsomagot” befolyásoló körülményeket ok-okozati alapon összevontan lehet és kell is kezelni, illetve értékelni.

Az elmondottakon túl jelen esetben személyes jellegű dolog is indokoltá teszi az agrárpolitika-agrárgazdaságtan-agrárjog hármasság közötti kapcsolat kifejtését. T. E. – megfelelően arról, hogy ő agrárjogász létére a szóban forgó írásaiban igencsak belemerül agrárgazdasági kérdések boncolgatásába – szememre veti, hogy semmi közöm a joghoz. Nos felvetődik a kérdés: T. E.-nek mi köze van az agrárgazdaságtanhoz mint tudományhoz? Nyilvánvalóan legalább annyira semmi, mint nekem az agrárjoghoz. A mezőgazdaság valós világához pedig sem a múltban sem volt, és a jelenben sincsen köze. Az általa írt ostobaságok legalábbis ezt bizonyítják. Számára az agrárkérdésekkel való foglalkozás nem más, mint szakmai exhibicionizmusának megnyilvánulási formái/lehetőségei. Másrészt, én az agrárjogi kérdések kapcsán minden esetben – korrekt módon – olyan kiváló, aktuális és gyakorlatias tudással is rendelkező agrárjogászok véleményére támaszkodom, mint Kurucz Mihály és Jójárt László, valamint Andréka Tamás és Nagy Olga, akik, szemben az áltudományoskodó T. E.-vel, a gyakorlati jogalkotás során minden esetben meg is mérettetnek. (És semmi esetben sem plagizálok, mint ahogyan azt T. E. esetenként, agrárgazdasági témát érintő munkáiban tenni szokta.) A Nemzeti Ügyek Kormányja ugyanis nem elvont jogelméleti kérdésekre kíván választ adni a termőfölddel kapcsolatos társadalmi, gazdasági kérdéseknek jogi úton történő szabályozásakor, hanem sokkal inkább a nemzeti szempontok érvényre jutását kívánja vele elősegíteni.

Előző válaszomban én elsősorban T. E.-nek az agrárpolitikával, agrárgazdaságtannal kapcsolatba hozható, nem vélemény szinten, hanem tényszerűen bizonyítható helytelen állításával foglalkoztam. Az ő vitát kiváltó tanulmánya ugyanis alapvetően agrárpolitikai, agrárgazdasági jellegű, nem pedig agrárjogi kérdéseken alapuló. Tisztán agrárjogi kérdésben csak az Egyesült Királyság

földjogi szabályozásáról írottakkal kapcsolatosan bocsátkoztam vitába vele. Álláspontom kialakításában alapvetően Kurucz Mihálynak e kérdésre vonatkozó véleményére támaszkodtam. Másrészt, és ehhez még agrárjogásznak sem kell lenni, hogy bárki számára világos legyen: az a körülmény, amely szerint a szigetországban a föld kizárólagos tulajdonosa a Korona, a gyakorlat – vagyis a földhasználat – szempontjából nem több jogi fikciónál. Mert ha ez nem így volna, akkor földforgalom sem létezne az Egyesült Királyságban.

Néhány szót a lényegről

Amint arra korábban utaltam, az egyértelmű és bárki által ellenőrizhető bizonyítottság okán nem kívánok T. E. állításaival kapcsolatosan olyan dolgokról még egyszer szót ejteni, amelyekre már az előző írásomban sort kerítettem. Ezért most a *Hitel* júniusi számában tett kijelentéseinek egynémelyikére kívánok csak reagálni. T. E. tagadja, hogy neki bármi köze is volna az összeesküvés elméletéhez. Nos én ilyet nem állítottam, pusztán azt hangoztattam, hogy a rendszerváltást követő agrárpolitika alakulásáról általa írottak azt tükrözik. Ismerve őt, nyilván le fogja tagadni, hogy nekem ő tett először említést az ún. „rózsadombi paktum”-ról, konkrét neveket is felsorolva annak állítólagos résztvevői közül.

További súlyos szakmai tévedéseiről, mint például arról, hogy a döntő mértékben uniós forrásokból finanszírozott beruházási támogatások T. E. állításával ellentétben nem automatikusan járnak, hanem normatívák, továbbá arról, hogy a kárpótlás, illetve a szövetkezeti földalapképzés során földhöz jutottakat összességében nem, hanem csak egy kis százalékukat lehet(ett) potenciális agrártermelőkként számba venni, talán szólni sem érdemes. Úgyszintén arról sem célszerű vitatkozni, mennyi a regisztrált családi gazdaságoknak a száma, és mekkora a súlyuk Magyarországon.

T. E. – mivel előző írásom állításait sem tételesen, sem egészében nem tudja cáfolni – írásának „Mellőzött megjegyzések” című fejezetében sárdobálással vádol. Bizonyítani próbálja, hogy az üzemszabályozásnak létezne egy hivatalosan elfogadott elképzelése. Ezzel kapcsolatosan figyelmébe ajánlanám T. E.-nek az e témáról a *Polgári Szemle* 3-6. számában általam írottakat. (Annál is inkább így van ez, mivel ebben a kormányzati ciklusban már nem is fog megszületni az üzemszabályozási törvény. T. E. tehát ez esetben is, mint oly sokszor, fantomokkal harcol. Ez a magatartása egyszerűen nevetségessé, másrészt úgyszintén hiteltelenné is teszi őt.)

Ejtsünk néhány szót a sokak által minden szakmai alaposág híján bírált Földforgalmi törvényről. Ez a jogszabály a nem magyar állampolgárok földszerzését illetően sokkal erősebb védelmet jelent, mint a még jelenleg is érvényben levő, többször módosított LV. törvény a termőföldről. Ez utóbbi jogszabály alapján azok az uniós állampolgárok, akik a 2004. május 1-jei EU-s csatlakozásunkat követően dokumentálni tudták, hogy már három éve életvitelszerűen Magyarországon tartózkodnak (laknak), azok minden további nélkül 300 hektárig ter-

jedőn földet vásárolhattak. Érdekes módon az uniós csatlakozásunk óta ezt a jogi körülményt az eddigiéik során tulajdonképpen senki sem kifogásolta. Ellenben most, amikor egy jóval szigorúbb szabályozás született meg, hírtele- nében megnőtt a földvédők száma. Ráadásul a törvény a ténylegesen mezőgaz- dasági tevékenységet folytatók fokozott védelme érdekében a hazai földszerzők körét is szűkíti. Földtulajdonhoz alapvetően csak a földműves státus előírásai- nak megfelelő személyek juthatnak. Ezen túlmenően a földbérleti lehetőségek is keményen szabályozottak.

A magyar mezőgazdaság jövőképre vonatkozóan a „rendszer váltás” óta permanensen jelen van egy téves nézet. Nevezetesen, hogy a magyar mezőgaz- daság földtulajdoni viszonyait és ahhoz szorosan kapcsolódóan a vállalati rend- szerét pusztán jogi eszközökkel a megfelelő mederbe lehetne terelni. Amint arról a korábbiakban szóltam, a jognak, ha úgy tetszik, a primátusa előbbiek kapcsán elvitathatatlan. Ugyanakkor azt is egyértelműen le kell szögezni, hogy hosszabb távon pusztán jogi eszközökkel nem lehet hazai kézben tartani a ter- mőföldet. A kívánt cél elérése ugyanis szükségessé teszi a közgazdasági kör- nyezet motiváló szerepének a meglétét is. E téren pedig tudvalevően döntő szerepe van az Unió agrárpolitikájának.

Ehhez hasonlóak mondhatóak mezőgazdaságunk vállalati rendszerével kap- csolatosan is. Mert míg hajdanában bolsevista módszerekkel az előbbi át lehe- tett formálni termelészövetkezetekké (hajdani szóhasználattal élve téeszcsék- ké), addig ugyanez az út a családi gazdaságok tekintetében már nem igaz. Ennek okai pedig több fontos, meghatározó jelentőségű tényező mellett szocia- lizáltsági tényezőkre is visszavezethetők. Ha tetszik, ha nem, mindannyiunknak el kell fogadnia azt a tényt, amely szerint a zömmel a „rendszer váltás” után létrejött, sokszor csak nevében családi gazdaságok szocializáltságukat illetően nem ugyanazok, mint a tőlünk nyugatabbra levők. E körülmény, valamint az agrárgazdasági sajátosságok alapján a hazai magángazdálkodói kör, és azok gazdaságainak a jelentősebb része inkább tekinthető családi alapon létező/mű- ködő mezőgazdasági vállalkozónak/vállalkozásnak, mint a hagyományos ér- telemben vett családi gazdaságnak. Ez a folyamat – amelyre az Unió agrárpoli- tikájának a kezdeti időkhöz viszonyított irányváltása is komoly hatással van – a régi tagországokban is végbemegy, csak hozzánk viszonyítottan mérsékel- tebb ütemben.

Végezetül le szeretném szögezni, meggyőződésem, lett légyen az politikai párt vagy pedig bárki más, aki a földügyi szabályozásban a vázlatosan ismerte- tett lényegi dolgokat nem ismeri fel, az vagy egyáltalán nem ért a földügyekhez, vagy pedig alantas szándékoktól vezérelve igyekszik a Nemzeti Ügyek Kormá- nya politikáját – reményeink szerint sikertelenül – lejártni. T. E. eddigi jogsza- bály-értelmező „tevékenységével”, azok publikálásával ez utóbbiak közé tartozik.

A vitát szerkesztőségünk a *Hitel* oldalain lezártak tekinti.